

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Стрижавського дитячого будинку-інтернату**

03.02.2025

м. Вінниця, 2025

I. ВСТУП

У межах реалізації проекту «Регіональні групи національного превентивного механізму», що здійснюється Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою апробації моделі автономної роботи громадських моніторів у складі регіональних груп під час здійснення повторних відвідувань національного превентивного механізму до місць несвободи, 03.02.2025 регіональною групою НПМ Вінницької області здійснено відвідування Стрижавського дитячого будинку-інтернату (далі – Заклад, Інтернат).

Відвідування здійснювали члени групи РГ НПМ:

Гурковська Наталія Володимирівна – представник громадської організації (керівник регіональної групи національного превентивного механізму у Вінницькій області);

Полулях Лариса Алімівна – член регіональної групи національного превентивного механізму у Вінницькій області.

Загальна інформація.

Пансіонат знаходиться за адресою: Вінницька область, Вінницький район, селище Стрижавка, вулиця Новосільська, 39, 23210.

Керівник Закладу – Ліцький Василь Олексійович.

Відповідно до останньої редакції Статуту, затвердженого рішенням 41 сесії Вінницької обласної Ради 8 скликання від 24.11.20213 року № 701, Стрижавський дитячий будинок-інтернат є комунальним закладом, оскільки є об'єктом права спільної власності територіальних громад, сіл, селищ, міст Вінницької області, управління яким здійснює Вінницька обласна рада (Орган управління майном). Інтернат є стаціонарною соціально-медичною установою, призначена для, тимчасового (до шести місяців) або постійного (понад шість місяців) перебування або проживання дітей з інвалідністю віком від 4 до 18 років (далі — вихованці) та осіб з інвалідністю віком до 35 років (далі — підопічні) з порушеннями фізичного, інтелектуального розвитку та психічними розладами, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового обслуговування, медичної допомоги, освітніх послуг, комплексу реабілітаційних заходів і згідно з медичним висновком не мають протипоказань для перебування в зазначеній установі незалежно від наявності осіб, зобов'язаних згідно із законом їх утримувати із відділеннями:

- II профілю - (розділені за статтю) для вихованців з помірною розумовою відсталістю та/або тяжкими розладами психіки, які потребують догляду, навчання та реабілітації, можуть самотійно пересуватись т себе обслуговувати;

- III профілю - (розділені за статтю) для вихованців з тяжкою і глибокою розумовою відсталістю та/або стійкими розладами психіки, які потребують догляду, навчання та реабілітації, можуть самотійно пересуватись і частково себе обслуговувати;

- IV профілю - (змішані за статтю) для вихованців з тяжкою і глибокою розумовою відсталістю та/або стійкими хронічними розладами психіки, які потребують паліативного догляду, навчання і реабілітації та для яких самостійне пересування є значно ускладненим або неможливим;

- молодіжне - для перебування осіб з інвалідністю віком від 18 років до 35 років (жінки і чоловіки) особи з інвалідністю першої і другої групи з психоневрологічними захворюваннями, яким за станом здоров'я не протипоказане перебування у молодіжному відділенні будинку-інтернату незалежно від наявності батьків, опікунів (піклувальників) або родичів, зобов'язаних їх утримувати за законом;

- підсобне господарство - для організації трудової реабілітації та забезпечення підопічних предметами, матеріалами та інвентарем, основними продуктами харчування власного виробництва.

Основними завданнями Інтернату є:

1) забезпечення прав та інтересів, денної зайнятості, належних умов для проживання, соціально-побутового обслуговування, залучення до життєдіяльності територіальної громади, реабілітації та надання медичної допомоги вихованцям/підопічним;

2) надання таких соціальних послуг, як стаціонарний догляд, соціальна реабілітація, представництво інтересів, соціально-психологічна реабілітація, а також у разі потреби денний догляд, паліативний догляд, підтримане проживання, консультування, соціальна профілактика, кризове та екстрене втручання;

3) проведення комплексу реабілітаційних заходів відповідно до індивідуального плану реабілітації, а також планових профілактичних, санітарно-протиепідемічних та оздоровчих заходів.

Заклад розрахований на перебування 155 осіб, проте зараховано до установи 158 підопічних. На день відвідування в Інтернаті перебувала 151 особа (інші поза межами закладу за відповідними заявами), серед яких 2 підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення.

На день відвідування в закладі перебували 3 неповнолітніх вихованців - 2 сімнадцятирічних хлопців та одна чотирнадцятирічна дівчинка. У Закладі перебуває 96 чоловіків та 62 жінок, серед яких 141 підопічний – дієздатні особи, 11 осіб визнані у встановленому законодавством порядку недієздатними до 2017 року та 6 осіб після 2017 року (кожні два роки переглядається статус недієздатності).

Під опікою родичів перебувають 11 недієздатних, заклад опікується 6 особами. Серед осіб, що перебувають в Інтернаті - 158 підопічним встановлена група інвалідності. Також у Закладі перебуває 27 підопічних із числа внутрішньо переміщених осіб. За період 2023 та 2024 роки Заклад не приймав вихованців/підопічних, що вперше потрапили в інституційний заклад.

Фінансування Інтернату на початку 2023 року затверджено у розмірі 28 363 963,00 грн.

Фінансування Інтернату на початку 2024 року затверджено у розмірі 34 513 135,00 грн.

У 2023 році Закладом отримано благодійну допомогу в натуральній формі на суму 2 986 249,48 грн.

У 2024 році Закладом отримано благодійну допомогу в натуральній формі на суму 560 779,82 грн.

Відповідно до штатного розпису на 01.01.2024 рік, штатна кількість працівників Інтернату становила 116 посад, з них медичного персоналу 58,5 штатних одиниць, у тому числі, лікарі (завідувач відділенням медичного – 1 шт. од.; лікар-педіатр 1 категорії - 0,5 шт.од., лікар-психіатр вищої категорії - 0,5 шт. од.; лікар внутрішньої медицини - 0,5 шт.од.; лікар-стоматолог – 0,5 шт.од., а також 1 практичний психолога (без медичної освіти) - 1 шт.од. До штату входять 6 шт.од. працівників соціальної сфери.

Згідно з тарифікаційним списком працівників станом на 01.01.2024 в Закладі вакантних 8 шт.од. (з яких 2 молодшого медичного персоналу), працювало 99 осіб на 108 зайнятих посадах.

Відповідно до затверджених посадових інструкцій медичних та соціальних працівників, до функціональних обов'язків медичного персоналу включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження.

Від 23.08.2019 року Заклад має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю: організація і управління охороною здоров'я, психіатрія, педіатра, терапія, стоматологія, за спеціальністю молодших спеціалістів з медичною освітою: сестринська справа, за місцем провадження діяльності смт. Стрижавка, вул. Новосільська, буд. 39.

Працівники Інтернату своєчасно проходять медичні огляди.

На день відвідування усі вихованці/підопічні мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та отримують медичні послуги, передбачені програмою державних гарантій медичного обслуговування населення у 2024 році, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2023 № 1394.

Заклад облаштовано стоматологічним кабінетом (фото 1), протезування в Закладі не провадиться через відсутність кваліфікаційних медичних можливостей лікарем та відповідної ліцензії з медичної практики. Згідно із журналом амбулаторного прийому стоматолога, останній провадить пломбування та видалення зубів.

За період 2023 та 2024 року, а також на день відвідування в 2025 році випадків смертей в Інтернаті немає.

Підопічні забезпечені чотириразовим харчуванням. У Закладі наявне перспективне меню (фото 2).

У приміщенні харчоблоку відсутній неприємний запах. Робочі поверхні та посуд чисті. Працівники, які залучені до робіт у харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках.

Витрати на харчування на одну особу на день в Інтернаті складають 97,04 грн, а витрати на медикаменти на одну особу в день складають 25,82 грн.

Територія Закладу огорожена та доглянута. На території Інтернату розташована зона відпочинку, прогулянкове подвір'я.

Заклад має власну артсвердловину та на підставі протоколу випробувань № 3596 від 04.11.2024 року вода відповідає вимогам Процедури 7.3/1 п. 4.6. Інтернат має автономне опалення, наявна гаряча вода, температура в житлових кімнатах становить не менше 18°C.

На території Інтернату розміщений один триповерховий корпус, на першому поверсі якого розташовано: медичне відділення, кімнату карантину, кабінети адміністрації, складські приміщення, тощо (фото 3, 4, 5). На другому поверсі розташовані: їдальня, кухня, рибний, м'ясний, хлібонарізний цех, навчальні класи, спальні, гардеробні кімнати, санвузли, актові зали, на третьому поверсі – спальні кімнати тощо.

Будівля Інтернату обладнана автоматичною пожежною сигналізацією, ведеться облік наявних вогнегасників, забезпечено їх своєчасне обслуговування. Вікна Закладу не заграбовані, наявні схеми евакуації на кожному поверсі.

Слід відмітити, що наказом директора Закладу № 14/1 від 24.02.2022 затверджено алгоритм дій при виникненні надзвичайних ситуацій.

Від 04.01.2021 року Наказом директора Закладу № 9/1 створено мультидисциплінарну команду.

Санітарний стан кімнат, постільної білизни та одягу підопічних задовільний. Природне та штучне освітлення в житлових кімнатах закладу задовільне. Вихованці/підопічні користуються власними речами, в тому числі мобільними телефонами. Вихованці/підопічні забезпечені сезонним одягом. На кожного вихованця/підопічного формуються та ведуться особові справи.

У місцях загального користування є телевізори. Приміщення Інтернату має з'єднання із мережею Wi-Fi Закладу, наявний вільний доступ до інтернету, що дає можливість спілкування із рідними на відстані, мати зв'язки з зовнішнім світом за допомогою мережі.

У житловому корпусі забезпечено доступ до питної води, зокрема встановлено бутлі з питною водою у доступному для підопічних місці (фото 6).

У Закладі наявне окреме укриття, яке, відповідно до акту оцінки об'єкта щодо можливості його використання для укриття населення як найпростішого укриття від 26.12.2022 року, рекомендовано за виконання певних умов. Укриття загальною площею 486 м² (фото 7).

На інформаційних стендах закладу наявна інформація та контакти гарячої лінії Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 8).

Облік витрат особистих коштів підопічних відбувається відповідно до Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173. Наказом директора № 3 від 01.01.2025 року створена комісія для контролю за надходженням і використанням коштів вихованців/підопічних та наявне Положення про комісію із використання коштів вихованців/підопічних Стрижавського дитячого будинку-інтернату.

Подуються щорічні опікунські звіти про діяльність щодо забезпечення прав та інтересів дорослих недієздатних осіб/осіб цивільна дієздатність яких обмежена.

Регіональна група НПМ провела особисте спілкування з понад 60 підопічними та з 12 працівниками закладу. Скарг на жорстоке поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Як позитивні зміни варто зазначити офіційне працевлаштування 5 осіб з числа підопічних, з оплатою праці у Закладі. Також будівництво двох окремих одноповерхових корпусів (жіночий та чоловічий), з урахуванням інклюзії та безбар'єрності, для можливості підтриманого проживання. Підопічні мають можливість самостійно влаштовувати свій побут, прибирати, готувати їжу (фото 9, 10, 11).

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групи НПМ здійснено 20.05.2022, за результатами якого групою НПМ надавалися наступні рекомендації:

1. Голові Вінницької обласної ради та голові Вінницької обласної військової адміністрації :

1.1. Вжити заходів щодо забезпечення належних умов для перебування дітей у закладі, реалізації їх конституційного права на гідні та безпечні умови проживання, харчування, медичної допомоги та реабілітації;

1.2. Забезпечити постійний контроль за заходами безпеки в умовах воєнного стану;

1.3. В межах компетенції вжити заходів реагування на виявлені недоліки.

2. Директору Стрижавського дитячого будинку-інтернату:

2.1. Забезпечити дотримання права вихованців/підопічних на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло та права на приватність;

2.2. Усунути порушення санітарно-гігієнічних вимог в закладі, унеможливити випадки збереження нестікерованих, немаркованих продуктів, порушення товарного сусідства, використання корозійного посуду;

2.3.Посилити контроль за роботою медичного блоку, унеможливити використання медичним персоналом холодильників для одночасного зберігання ліків та продуктів харчування;

2.4.Забезпечити належне облаштування сховища для укриття;

2.5.Розробити журнал фіксування щодо можливої агресії вихованців;

2.6.Обладнати спеціальні кімнати, для поміщення вихованців у разі виникнення проявів агресії;

2.7. Забезпечити відповідність листки призначень відповідно до затвердженого наказу МОЗ від 29.05.2013 року № 435 із змінами.

Під час відвідування 03.02.2025 встановлено, що адміністрацією Закладу надані за результатом попереднього відвідування рекомендації виконані частково.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

1. Під час відвідування вибірково вивченню медичні картки вихованців/підопічних, які постійно приймають препарат, що містить у собі діючу речовину «клозапін». Варто відмітити, що медичні картки містять результати щомісячних аналізів крові. Закладом заведений Журнал реєстрації аналізів і їх результатів, форма № 250/о, у відповідності до Наказу МОЗ № 1 від 04.01.2001 року «Про затвердження форм медичної облікової документації, що використовується в лабораторіях лікувально-профілактичних закладів», але його зміст не відповідає моніторній карти хворого, що приймати препарати із вмістом клозапін.

Підопічні, що вживали протягом останніх років медичні препарати із вмістом «клозапін» не проходили профілактичних оглядів лікаря-кардіолога. Всупереч вимог Наказу МОЗ України від 08.08.1995 року № 147 «Про гематологічний контроль при лікуванні лепонексом (клозапіном)» належний моніторинг змін показників крові підопічним закладу не проводиться. Необхідно зазначити, що за результатами візиту членів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у період з 02.04.2019 по 11.04.2019 надано рекомендації органам влади України вжити термінових заходів для впровадження в усіх інтернатах (незалежно від форми, що надають послуги з психічної допомоги) обов'язкового проведення регулярних аналізів крові при застосуванні клозапіну (препаратів, що містить клозапін) і навчання персоналу розпізнавати ранні ознаки потенційно летальних побічних ефектів цього препарату. Згідно із пунктом 4 Наказу число клітин білої крові має контролюватись щотижня протягом перших 18 тижнів лікування лепонексом

(клозапіном). В подальшому контроль за числом контроль білих клітин крові повинен здійснюватись щомісяця протягом всього періоду прийому препарату.

2. У порушення Порядку розміщення на інформаційних стендах у закладах охорони здоров'я інформації щодо наявності лікарських засобів, витратних матеріалів, медичних виробів та харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, отриманих за кошти державного та місцевого бюджетів, благодійної діяльності і гуманітарної допомоги, затвердженого наказом МОЗ від 26.04.2017 № 459, на інформаційних стендах в Інтернаті (медичне відділення) відсутня зазначена інформація.

3. Інтернат не виконав попередні рекомендації щодо закупівлі стандартизованих незалежних ременів фіксації. Оскільки Заклад має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю психіатрія, має у штаті лікаря-психіатра, заклад може застосовувати фізичне обмеження та/або ізоляцію до осіб, які страждають на психічний розлад та бути готовим до випадків, що потребують фіксацію підопічного, що перебуває в стані збудження та не реагує позитивно на медикаментозну допомогу. Проте Заклад немає належної кімнати ізоляції.

Групу НПМ поінформовано, що в Інтернаті не застосовуються фізичні методи фіксації вихованців/підопічних. В разі необхідності, медичні працівники викликають екстрену медичну допомогу. Разом із тим, необхідно відмітити, що заклад має на утриманні достатню кількість осіб із психоневрологічними захворюваннями та має бути відповідно до норм законодавства готовий до будь-яких проявів підопічних. Відсутність відповідних засобів фіксації, відсутність відповідно обладнаного ізолятора та не готовність Закладу до можливих проявів психомоторного збудження підопічного, що не відреагує позитивно на медикаментозне втручання, може становити порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (пункт 48 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання (СРТ/Inf(98)12).

4. Незважаючи на наявність у Закладі періодичних випадків отримання вихованцями/підопічними тілесних ушкоджень, медичними працівниками не складається довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма первинної облікової документації № 511/о) відповідно до вимог наказу МОЗ від 02.02.2024 № 186. Відсутність належного документування фактів тілесного ушкодження може перешкоджати ефективному розслідуванню зазначених випадків травмування у подальшому.

Під час написання звіту порушення усунуто.

5. Під час відвідування оглянуті медичні карти амбулаторного хворого 12 підопічних Інтернату. У всіх перевірених медичних картах (форма № 025/о) відсутні записи на першій сторінці карти, де передбачено зафіксувати групу крові, резус-фактор пацієнта, наявність або відсутність алергій, наявність цукрового діабету та фактори ризику фото, що суперечить наказу МОЗ № 110

від 14.01.12 щодо порядку заповнення медичних документів. Незаповнення цієї сторінки медичної карти амбулаторного хворого може призвести до загрози життю у випадку, коли пацієнт має алергію на певний медичний препарат, а медичний працівник, не маючи доступу до цієї інформації, такий препарат призначає. Заповнення цієї сторінки медичної документації профілакує втрату часу та ризику для життя підопічних, які можуть зазнавати кровотечу, анафілактичний шок, діабетичні коми, епілептичний напад тощо.

6. В Інтернаті обладнаний стоматологічний кабінет та працює лікар-стоматолог на 0,5 ставки. Згідно із записами амбулаторного журналу 30.12.2024 звертався підопічний Т. із скаргами на зубний біль; 12.01.2025 звертався підопічний Т.Г. із скаргами на зубний біль. Згідно із журналом, що ведеться лікарем-стоматологом за 2025 рік, він прийняв всього одного підопічного П.С. від 09.01.2025 року, та з 13.01.2025 знаходиться у відпустці на 49 календарних днів. Вихованці/підопічні при наявності лікаря-стоматолога не отримують стоматологічну допомогу. Крім того, заведений журнал не відповідає формі первинної облікової документації (форма № 37/о) Листок щоденного обліку роботи лікаря-стоматолога, а також відсутні медичні картки стоматологічного хворого (форма № 43/о), що затверджено Наказом МОЗ від 14.02.2012 року № 110.

7. Не всі Декларації підписані підопічними, що є підтвердженням добровільного вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу.

Під час написання звіту порушення усунуто, надіслано фотозвіт.

8. Під час вивчення медичної документації встановлено, що підопічні надають усвідомлену згоду на лікування у психіатричному закладі (шляхом заповнення форми первинної облікової документації № 003-10/о «Усвідомлена згода особи на лікування у психіатричному закладі», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 15.09.2016 № 970).

Водночас у порушення статті 11 Закону України «Про психіатричну допомогу» та статті 43 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» під час психіатричного огляду підопічним не пропонується надати усвідомлену письмову згоду на проведення психіатричного огляду (форма первинної облікової документації № 003-7/о «Усвідомлена згода особи на проведення психіатричного огляду»), що не забезпечує згоду підопічного чи його законного представника на зазначене медичне втручання.

9. Вихованці/підопічні проходять щорічний поглиблений медичний огляд, коли пункт 14 Постанови КМУ від 14.12.2016 року № 978 «Деякі питання соціального захисту дітей з інвалідністю та осіб з інвалідністю» зобов'язує забезпечувати організацію проведення поглиблених медичних оглядів вихованців/підопічних з подальшим обстеженням і лікуванням виявлених патологій двічі на рік.

10. В холодильнику зберігаються ліки без контролю графіку температурного режиму з лютого 2025. Відповідно до пункту 4 розділу II Правил

зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584, холодильне обладнання для зберігання лікарських засобів має бути оснащено термометрами. Отримані дані щоденно заносять до журналу або картки обліку температури та відносної вологості. Записи про температуру і відносну вологість має регулярно перевіряти уповноважена особа (фото 12, 13).

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

11. З метою гарантування безпеки вихованців/підопічних в умовах воєнного стану на виконання Вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 (далі – Вимоги), у закладі не вжиті в повній мірі заходи щодо облаштування приміщення, яке використовується як найпростіше укриття. Закладом вживалися заходи щодо створення укриття, що розташовано в підвальному приміщенні триповерхової будівлі, але згідно із висновком акту огляду об'єкта: «підвальне приміщення рекомендовано до укриття за умов виготовлення проектно кошторисної документації та виконання певних робіт обладнання санвузлів... дотримання та виконання Наказу МВС». На день відвідування Інтернатом не виконані вимоги акту оцінки від 26.12.2022 року (фото 14, 15, 16).

12. Інтернат не затвердив Наказом директора алгоритм з евакуації дій під час загрози окупації території розташування Інтернату.

Право на свободу та особисту недоторканність (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України, стаття 25 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

13. Стаття 23 Закону України «Про психіатричну допомогу» визначає, що власник закладу соціального захисту осіб, які страждають на психічні розлади, або спеціального навчального закладу чи уповноважений ним орган зобов'язаний не рідше одного разу на рік організовувати проведення огляду осіб, які перебувають у них, лікарською комісією за участю лікаря-психіатра, психолога і педагога з метою вирішення питання щодо подальшого їх проживання у цих закладах або щодо можливості перегляду рішень про недієздатність тих, хто такими визнаний.

В порушення зазначених вимог, в Інтернаті жодного разу не було організовано проведення огляду підопічних лікарською комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питання щодо доцільності їх подальшого перебування у закладі та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування, або поновлення дієздатності. Жодна медична карта підопічного не містить записів лікарської комісії.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 5 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

14. У порушення Порядку складання форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда (далі – Порядок), затвердженого наказом МОЗ України від 08.10.2007 № 623, в індивідуальних програмах реабілітації (далі – ІПР, Програма) відсутній особистий підпис та дата ознайомлення особи з інвалідністю (законного представника) з ІПР.

15. У порушення пункту 7 Типового положення про дитячий будинок-інтернат затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 14.12.2016 року № 978 «Деякі питання соціального захисту дітей з інвалідністю та осіб з інвалідністю», з метою виконання індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю Закладом не складаються індивідуальні плани реабілітації за формою, затвердженою Мінсоцполітики.

16. Попри вимоги пункту 6.3.2.5 ДБН В.2.2-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд (далі – ДБН В.2.2-40:2018) Інтернат не облаштований ліфтовим пасажирським підйомником, будівля має декілька входів, і лише один з них має пандус, але який був зачинений на день відвідування. Вздовж стін, сходів розміщених в житловому корпусі відсутні горизонтальні поручні, наявні міждверні порожки, що може призвести до травмування підопічних. У Закладі не дотримані вимоги інклюзивності приміщень, зокрема користувачі кріслами колісними не мають можливості без сторонньої допомоги відвідувати їдальню, що знаходиться на другому поверсі. По території та в триповерховій будівлі Інтернату відсутні інформаційні таблички зі шрифтом Брайля (фото 17, 18).

17. В переважній більшості особи з інвалідністю забезпечені засобами для пересування (крісла колісні, палиці, милиці) та іншими засобами реабілітації згідно з ІПР.

Під час спілкування із підопічними, Ч., П., К. скаржились на погіршення зору, відсутність або необхідність заміни окулярів та не володіння інформацією про можливість безкоштовного виготовлення окулярів. Доступність та застосування допоміжних засобів реабілітації є частиною безбар'єрного середовища, яке держава продовжує будувати в Україні, у тому числі через програму «Безбар'єрний простір». Для безкоштовного виготовлення окулярів, зубних протезів необхідно звернутись до територіального управління Фонду соцзахисту осіб з інвалідністю або подати документи онлайн через електронний кабінет особи з інвалідністю.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України, стаття 5 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

18. Працівники харчоблоку не забезпечені одноразовими рукавичками. Під час перевірки технології приготування обіду, працівниця харчоблоку незахищеними руками торкалась тушкованих овочів з м'ясом із загального котла

(фото 19).

19. Працівниками Закладу проводиться недостатнє належне прибирання в спальних кімнатах та приміщеннях загального користування, оскільки впродовж відвідування відчувався стійкий запах сечі.

20. Всупереч розділу VI Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення (далі – Мінімальні норми), затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857, не всі кімнати підопічних забезпечені твердим інвентарем: столами, стільцями за кількістю місць.

21. Підопічні закладу харчуються з металевого посуду та використовують при прийомі їжі тільки ложки. Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – КЗК) у пункті 35 Восьмої Загальної доповіді [CPT/Inf (98) 12] зазначає, що слід надавати підопічним можливість використовувати елементи звичайного «нелікарняного» життя – наприклад, користуватися відповідним посудом та столовими приборами, що є невід’ємною частиною програми психосоціальної реабілітації (фото 20).

22. У порушення норм ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» фактична норма площі на одного підопічного не складає 8 м², а для осіб, що користуються колісними кріслами не складає 12 м² (фото 21). Слід зазначити, що причиною перенаселення закладу є приміщення в Інтернат великої кількості внутрішньо переміщених осіб.

Слід зазначити, що рішенням № 928 від 21.02.2020 році Вінницької обласної ради, 42 сесії 7 скликання «Про надання згоди на проведення будівельних робіт двох малих групових будинків та надання дозволу Стрижавському дитячому будинку-інтернату на укладання договору про встановлення права користування земельною ділянкою для забудови» на території Інтернату побудовані та введені в експлуатацію два малі групові будинки. Згідно рішення № 403 від 26.08.2022 року Вінницької обласної ради, 28 сесії 8 скликання «Про надання згоди на прийняття об’єктів будівництва» вчинено державну реєстрацію права власності. Наявні будинки частково вирішують питання перенаселення та можуть використовуватись закладом у тому числі для соціальної послуги - підтримане проживання.

23. Групою НПМ виявлено, що графіки температурного режиму холодильників на складі не ведуться з лютого, чим порушуються вимоги статті 41 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

24. Також на складі виявлена заморожена курка, термін придатності якої закінчився, що є загрозливим фактором до харчового отруєння вихованців/підопічних та порушує вимоги Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» (фото 22).

25. На складі виявлені без строку придатності, непромарковані сипучі продукти (борошно, перлова та пшона каші тощо) (фото 23).

26. Зафіксовано порушення технології приготування страв на харчоблоку: під час приготування рагу овочевого. В порушення пункту 59 Типового положення про дитячий будинок-інтернат медичним персоналом та керівництвом будинку-інтернату не здійснюється постійний контроль за організацією харчування, в тому числі технологією приготування страв, дотриманням норм харчування.

27. В класних кімнатах наявна цвіль та сирість (фото 24, 25).

28. В окремих житлових кімнатах вихованців/підопічних наявні панцерні ліжка (фото 26). Шістнадцята Загальна Доповідь Європейського Комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (КЗК) СРТ/Inf(2006)35-part зазначає, що в використання ліжок із сітками є непридатним застосуванням та розглядаються як приниження гідності людини.

Порушення права на повагу до приватного та сімейного життя (ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод)

29. Варто відзначити, що в Інтернаті проживають підопічні різної статті, яким відповідно до статті 23 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, не забезпечено «особисті взаємини на рівні з іншими», відсутні сімейні пари або партнери, що проживають в одній кімнаті.

Під час спілкування із підопічними, дехто виявляв бажання проживати сімейними парами, проте адміністрація закладу забороняє мати сімейні стосунки.

Комітет ООН з прав людей з інвалідністю в заключних зауваженнях щодо комбінованого другого і третього періодичних звітів України (CRPD/C/UKR/CO/2-3 від 2 жовтня 2024 року) рекомендував скасувати дискримінацію осіб з інвалідністю в питаннях, що стосуються шлюбу, сім'ї, батьківства та стосунків; гарантувати повагу до права на сексуальне та репродуктивне здоров'я осіб з інвалідністю та забезпечити наявність необхідних умов для реалізації цього права, включаючи право на збереження фертильності, особливо для жінок та дівчат з інвалідністю.

30. Закладом не забезпечено права на приватність під час проведення санітарно-гігієнічних процедур вихованцям/підопічним, які проживають в кімнатах по двоє та більше осіб, оскільки не використовуються ширми. Під час перебування на третьому поверсі, РГ НПМ група виявила підопічного на коридорі, що справляв природні потреби на коридорі у відро під наглядом молодшого медичного персоналу та інших підопічних.

Під час написання звіту, надіслано фотозвіт про встановлення ширм у кімнатах.

Порушення права на отримання соціальних послуг (Закон України

«Про соціальні послуги», Державний стандарт стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності).

31. У закладі не дотримано вимог Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, зокрема:

- відсутність сприяння у забезпеченні реабілітаційними послугами та засобами;

- раз на рік формально складається акт та висновок оцінки потреб. Особові справи не містять оновлення актів обстеження, про реабілітацію та поновлення здатності до самообслуговування тощо, що вказує на формальний підхід.

32. В порушення пункту 32 Типового положення про дитячі будинки-інтернат в особових справах відсутні документи щодо ознайомлення вихованця/підопічного, батьків, опікуна/піклувальника, іншого законного представника з умовами проживання, розпорядком дня, умовами переведення та відрахування з будинку-інтернату, з відповідним записом в особовій справі за підписом підопічного, батьків, опікуна/піклувальника, іншого законного представника вихованця/підопічного (для підопічного, визнаного недієздатним або цивільна дієздатність якого обмежена).

33. Заклад опікується правами 6 підопічних, що позбавлені цивільної дієздатності. Згідно із статтею 300 ЦПК України строк дії рішення про визнання фізичної особи недієздатною визначається судом, що не може перевищувати двох років. Кожні два роки (або у встановлений судом строк) із клопотанням психіатричного закладу або опікуна/піклувальника необхідно звертатись про продовження строку дії рішення про визнання фізичної особи недієздатною. Згідно із усталеною судовою практикою перегляд стосувався лише осіб, що позбавлені дієздатності з 2017 року. Так, Комітет ООН з прав людей з інвалідністю в заключних зауваженнях щодо комбінованого другого і третього періодичних звітів України (CRPD/C/UKR/CO/2-3 від 2 жовтня 2024 року) зазначив, що судові рішення про відновлення дієздатності осіб з інвалідністю залишаються в Україні вкрай рідкісними, а також немає процедури перегляду рішень про позбавлення дієздатності, винесених до 2017 року. Пунктом 25 Комітет рекомендував державі встановити процедуру перегляду та оскарження рішень про позбавлення дієздатності, винесених до 2017 року.

34. Встановлено невідповідність укладених Типових договорів про надання соціальних послуг до вимог Наказу Мінсоцполітики від 23.12.2020 року № 847. Місцем укладення Договору є селище Стрижавка, а не Стрижавський дитячий будинок-інтернат. Окрім того, Заклад на кожний новий рік перебування вихованця/підопічного укладає додаткову Угоду, що не відповідає вимогам пункту 2 розділу V Типового Договору, де передбачено автоматичне продовження строку дії Договору при умові результатів оцінювання потреб та

перегляду індивідуального плану на строк його виконання. Лише при необхідності зміни до Договору на підставі пункту VIII Типового Договору укладаються додатковий договір.

35. На виконання пункту 3.1.1. акту ГУ НССС у Вінницькій області з проведення перевірки дотримання вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та стосовно дотримання прав дітей № 55 від 16.10.2023 року, Інтернат помилково трактував вимоги із забезпечення укладання договорів надання соціальної послуги із законним представником та/або органом опіки та піклування на обліку якого перебуває недієздатний - отримувач соціальної послуги. Від листопада 2023 року Заклад почав укладати договори про надання соціальної послуги, в яких стороною (представником) недієздатної особи виступає голова опікунської ради Стрижавської ТГ, де останні перебувають на обліку, що створює зволікання та відсутність пролонгації договорів на значний строк.

Стаття 66 Цивільного кодексу України передбачає, що якщо над фізичною особою, яка перебуває у навчальному закладі, закладі охорони здоров'я або закладі соціального захисту населення, не встановлено опіку чи піклування або не призначено опікуна чи піклувальника, опіку або піклування над нею здійснює цей заклад. Лише до встановлення опіки або піклування і призначення опікуна чи піклувальника опіку або піклування над фізичною особою здійснює відповідний орган опіки та піклування, що регламентує ст. 65 ЦК України. Під час вивчення особових справ недієздатних, виявлений Наказ директора Інтернату про покладення обов'язків опікуна на себе. Згідно із статті 67 опікун вчиняє правочини від імені та в інтересах підопічного.

Отже, директор наділений законними повноваженнями підписувати Договори про соціальні послуги від імені підопічних. Недієздатний підопічний має право засвідчувати підписом ознайомлення із умовами договору.

Інші порушення.

36. У Закладі на інформаційному стенді, у доступному для загалу місці, не оприлюднено контактні телефони уповноважених осіб/органів для звернення у випадку порушення прав людини. Для забезпечення права на ефективні засоби правового захисту на стендах має зазначатися актуальна контактна інформація щодо центрів надання безоплатної правничої допомоги та адвокатів, які включені до Реєстру адвокатів та надають безоплатну вторинну правничу допомогу, оскільки мешканці закладу відповідно до статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу» визначені суб'єктами права на безоплатну вторинну правничу допомогу. Крім того, підопічні повинні мати можливість скаржитись до правоохоронних органів, органів прокуратури, контакти яких відсутні. Зазначена інформація має бути розташована у доступному місці, що дозволяє підопічним використовувати її у будь-який час та не залежати від сторонніх осіб.

37. Згідно із Законом України «Про захист персональних даних» обробка персональних даних - будь-яка дія або сукупність дій, таких як збирання, реєстрація, накопичення, зберігання, адаптування, зміна, поновлення, використання і поширення (розповсюдження, реалізація, передача), знеособлення, знищення персональних даних, у тому числі з використанням інформаційних (автоматизованих) систем. Згода суб'єкта персональних даних – добровільне волевиявлення фізичної особи (за умови її поінформованості) щодо надання дозволу на обробку її персональних даних відповідно до сформульованої мети їх обробки, висловлене у письмовій формі або у формі, що дає змогу зробити висновок про надання згоди. Під час огляду особових справ, РГ НПМ ознайомилась із бланками згоди на обробку персональних даних, які в порушення зазначеного закону не містять застереження щодо строку зберігання та механізму знищення.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Стрижавському дитячому будинку-інтернату:

- вжити заходів щодо усунення виявлених під час відвідування порушень та недоліків, викладених у звіті;
- забезпечити виконання вимог наказу МОЗ України від 08.08.1995 № 147 «Про гематологічний контроль при лікуванні лепонексом (клозапіном)» та приведення у відповідність облікових документів, щомісячних відповідних аналізів підопічних. При проведенні щорічного огляду та при потребі запрошувати лікаря-кардіолога, запровадити щорічне УЗД серця;
- забезпечити дворазовий щорічний профілактичний (поглиблений) огляд підопічних;
- забезпечити виконання Правил зберігання ліків відповідно до Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 16.12.2003 № 584,
- облаштувати укриття у відповідності до норм чинного законодавства;
- затвердити Наказом директора закладу алгоритм з евакуації дій під час загрози окупації території розташування Інтернату;
- забезпечити виконання наказу МОЗ від 24 березня 2016 року № 240 в частині облаштування кімнати ізолятора та закупівлі ременів;
- отримати від підопічних усвідомлену письмову згоду на проведення психіатричного огляду (форма первинної облікової документації № 003-7/о «Усвідомлена згода особи на проведення психіатричного огляду»;
- забезпечити належне заповнення медичної карти амбулаторного хворого, у тому числі у відповідності до Наказу МОЗ від 17.11.2021 № 2555;
- забезпечити ведення медичної документації відповідно до норм встановлених наказом МОЗ України від 14.02.2012 № 110, з урахуванням роботи стоматолога;

- забезпечити належне документування фактів тілесного ушкодження відповідно до вимог наказу МОЗ від 02.02.2024 № 186;

- організувати проведення огляду підопічних з психоневрологічними розладами психіатричною лікарською комісією за участю лікаря-психіатра з метою вирішення питання щодо доцільності їх подальшого перебування у закладі та необхідності встановлення чи припинення опіки або піклування, або поновлення дієздатності;

- організувати поширення на інформаційних стендах переліку наявності лікарських засобів, витратних матеріалів, медичних виробів та харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання;

- організувати повторний комісійний огляд укриття, після виконання вимог акту оцінки від 26.12.2022 року;

- організувати вчасне ознайомлення під підпис з ІПР особами з інвалідністю, з подальшим складанням та виконанням планів реабілітації (абілітації);

- організувати та забезпечити осіб з інвалідністю допоміжними засобами реабілітації, у тому числі, окулярами;

- забезпечити інклюзивність простору відповідно до ДБН В.2.2-40:2018; дотримання норм житлової площі на особу з урахуванням вимог ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення»; облаштувати заклад інформаційними табличками зі шрифтом Брайля; врахувати необхідність знесення міжкімнатних порожків та розширення міжкімнатних дверей для можливості використання крісел колісних; облаштування житлових кімнат інтернату відповідно до Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 №857;

- унеможливити наявність протермінованих продуктів харчування та використання їх немаркованих продуктів харчування, недотримання температурного режиму;

- унеможливити роботу працівників харчоблоку без одноразових рукавиць, унеможливити порушення технології приготування їжі та забезпечити вчасну перевірку готової їжі на органолептичні властивості;

- забезпечити кімнати, у яких проживає більше, ніж одна особа, ширмами для дотримання прав підопічних на приватність;

- організувати належні санітарні процедури та систематичне вологе прибирання спальних кімнат, санвузлів триповерхової будівлі закладу;

- вирішити питання щодо сирості та цвілі у класних кімнатах, кімнатах працетерапії тощо;

- привести у відповідність до норм та вимог Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198;

- надавати підопічним можливість користуватися відповідним посудом та столовими приборами;

- унеможливити використання у закладі панцерні ліжка, провести заміну;

- унеможливити дискримінацію осіб з інвалідністю в питаннях, що стосуються сімейних/партнерських стосунків та проживання в окремих кімнатах; проводити періодично відповідні просвітні заходи для підопічних з культури спільного проживання та гарантування права на повагу до сімейного життя;

- організувати виконання пункту 32 Типового положення про дитячі будинки-інтернат.

- вирішити питання щодо звернення до суду із клопотанням про продовження строку судового рішення про позбавлення дієздатності включно всіх відповідно до заключних зауважень щодо комбінованого другого і третього періодичних звітів України Комітету ООН з прав людей з інвалідністю;

- привести Типові договори у відповідність до норм цивільного законодавства України;

- облаштувати інформаційні стенди із контактами відповідних посадових осіб та органів;

- забезпечити приведення усвідомлених згод на обробку персональних даних та усвідомлених згод у відповідності до Закону України «Про захист персональних даних» та Закону України «Про психіатричну допомогу».

Додаток: фотоматеріали на 5 арк. в 1 прим.

Керівник регіональної групи НПМ

у Вінницькій області

Наталія ГУРКОВСЬКА

ФОТОМАТЕРІАЛИ

Фото_1

Фото_2

Фото_3

Фото_4

Фото_5

Фото_6

Фото_7

Фото_8

Фото_9

Фото_10

Фото_11

Фото_12

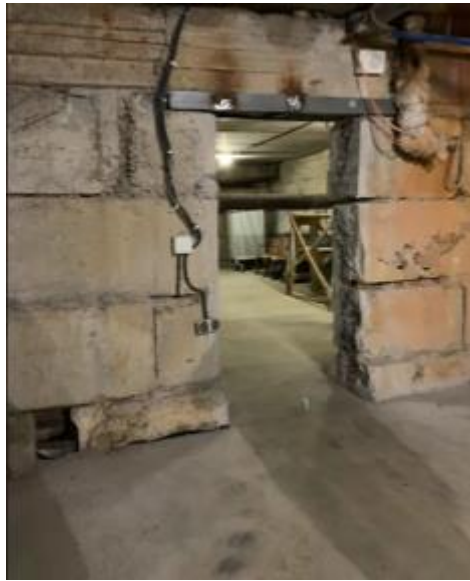
Фото_13

Φοτο_14

Φοτο_15

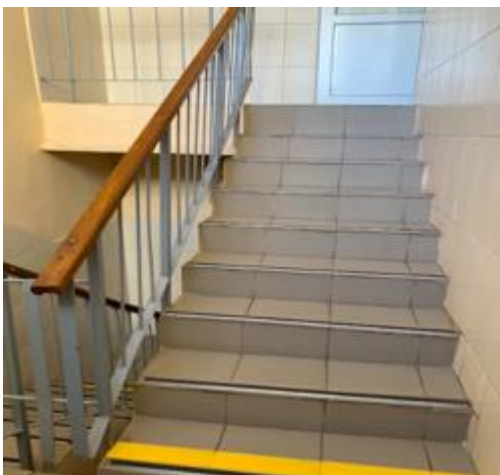
Φοτο_16

Φοτο_17

Φοτο_18

Φοτο_19

Φοτο_20

Φοτο_21

Φοτο_22

Φοτο_23

Φοτο_24

Φοτο_25

Фото_26

